

LETO X.

• ZVEZEK 10.

Vrli Slovenci: Prava vera bodi
vam luč, materni jezik bodi vam
ključ do zveličanske narodne
omike.

A. M. Slomšek.

NAŠ DOM

GLASILO
SLOVENSKE MLADINE.

MARIBOR, 1910.

CIRILOVA TISKARNA.

Vsebina 10. zvezka:

	Stran		Stran
Mladinska izobrazba:		Dobra gospodinja	156
Dušne bolezni	145	Društveni glasnik:	
Zabava:		O čevaj cvet mladostnih let	157
Krvno maščevanje L. Habjanič	147	Žiri	157
Mladenič iz Nise	150	Obrež pri Središču	158
Kaj je novega po svetu?	154	Konjice	158
Orli:		Slov. kat. izob. društvo »Kres« v Gradcu	159
Spopolnitev organizacije	154	Remšnik	159
Dekliški vrtec:		Pilštanj	160
Nekaj o berilu	155	Dekliški shod obmejnih Slovenk pri Sv. Križu nad Mariborom	160
		Iz Brežic	160
		Mladeniško gibanje v Rožu	160

Listnica uredništva.

Žiri: Po pomoti je Vaš dopis zašel med društvena poročila, mesto med »Orle«. Sprememba ni bila več mogoča, ker se je mudilo

z listom zaradi bližnjih praznikov. — Druge dopisnike in dopisnice prosimo potrpljenja.

Deset lepih razglednic za god

pošilja za 80 vinarjev, ki jih
lahko plačate s poštnimi znamkami

Trgovina tiskarne sv. Cirila v Mariboru Kor. cest. 5

Naš Dom izhaja 1. in 15. vsakega meseca ter stane na leto 2 K, na pol leta 1 K, na četrto leta 50 h. — Uredništvo in upravništvo je v Cirilovi tiskarni, Koroške ulice 5, Maribor.

Slovenci! Naročite si „Naš Dom“.

== NAS DOM ==

Štev. 10.

V Mariboru, 15. maja 1910.

X. letnik.

Mladinska izobrazba.

Dušne bolezni.

Zdrav duh v zdravem telesu je za človeka na svetu največja dobrota, so rekli že stari Rimljani. Dandanes se je marsikaj iznašlo, kar bi naj človeku olajšalo, oslajšalo, podaljšalo in utrdilo življenje ter odvrnilo od njega razne bolezni. A vkljub temu današnji rod telesno vedno bolj hira, kar se kaže najbolj pri naborih. Najbolj žalostno pa je to, da raste vedno bolj število tistih revežev, ki so na duhu bolani. Nobena doba v zgodovini ni imela toliko norcev kakor današnja. Najbližje naši dobi v tem oziru je rimska doba za časa svojega propadanja v 2., 3. in 4. stoletju po Kristusu. Pomehkuženi in razuzdani Grki in Rimljani so si bili nakopali vsakovrstne dušne bolezni.

Kaj je dušna bolezen, ali more sploh duša zboleti? Duša sama sicer ne more zboleti, ker je netvarno, duhovno bitje, toda duša in telo sta zelo v ozki zvezi in kakor duša vpliva na telo, ga oživlja in giblje, tako je pa tudi duša v svojem delovanju navezana na telo, zlasti se duša v svojem delovanju poslužuje možganov in živcev. Kaj pa so živci? Nekeke bele nitke, bolj ali manj debele, ki so razpredene po vsem telesu posamič ali pa več skupaj. Te nitke so sila občutljive in po njih se prenašajo v možgane razni vtiski. Imaš n. pr. votel zob. Nekega dne si ga hočeš osnažiti, pa zadeneš v nekaj in te neznansko zaboli, da bi kar omedlel. Zadel si v živec. Če je pa živec v zobu enkrat umorjen, zob več ne boli, je mrtev. Vsi živci so združeni v dve veliki skupini, katerih ena služi hranitvi, druga pa duševnemu življenju, čutenju, mišljenju in hotenju. Slednja skupina ima svoj sedež

zlasti v možganih ter je po hrbtnem mozgu v zvezi tudi s prvo skupino.

Ako se tedaj kaj pokvari v živčevju, nastane nered tudi v dušnem delovanju, nastane to, kar imenujemo dušna bolezen.

Pri vsaki bolezni je zelo važno, da se spozna vzrok, odkod prihaja bolezen. Kaj je tedaj vzrok dušnim boleznim? Pokvarjeno živčevje. Kaj pa kvari živce in možgane? Ti vzroki so dvojne vrste: eni delujejo počasi, človeka le pripravljajo na dušno bolezen, drugi pa delujejo naglo, človek nagloma zblazni. Slednji so zelo raznovrstni, odvisni od raznih slučajev, ki človeka utegnejo zadeti n. pr. velik strah, razne bolezni, katerim se je težko izogniti.

Med zunanjimi vzroki, ki najbolj pogubno vplivajo na duševno zdravje človekovo, sta zlasti dva: podedovanje po stariših in slaba vzgoja.

a) Podedovanje. Mnogokrat je usoda človekova zapečatená že v materinem telesu. Vsakdo ve, da so otroci podobni svojim starišem v obrazu, v očeh, lasih, v postavi itd. Čisto duševne lastnosti se ne podedujejo, če je n. pr. oče bil bistra glava, je govoril več jezikov, poznal dobro postave, znal dobro računati itd., te lastnosti ne preidejo na otroke, pač pa tiste dušne lastnosti, ki bolj močno vplivajo na živce. Posebno moč imajo zmernost in nezmernost, čistost in nečistost. Pijanec in razuzdani nečistnik si trajno razdražita svoje živce, ta razdraženost in oslabeledost preide potem tudi na potomce. Navadno se podedujejo tudi tiste lastnosti, ki so jih že stariši sami od svojih starišev in predstarišev podedovali. Tako se večkrat vleče bolezen od roda do roda, dokler tista rodovina ne izumrje, ali pa v ugodnih okoliščinah ozdravi. Najbolj

nevarno je, če je med predniki že bil kdo na umu bolan. Vzrok duševne bolehavosti in slabosti je pogostoma tudi, če se ljudje v bližnji zlahti med seboj ženijo.

Dušne bolezni pa imajo različne stopinje. Vsak ve razločevati med belim dnevom in temno nočjo, nihče pa ne more povedati, kdaj prav za prav preneha dan in se začne noč. Tako je glejte tudi v dušnem življenju. Beli dan je, če je človek duševno popolnoma zdrav, temna noč pa, kadar se človeku popolnoma zmeša in ga morajo poslati v norišnico. Vmes pa je mnogo stopinj, ki se več ali manj približujejo omračenju duha. Ljudje navadno pravijo, da so taki malo prismuknjeni ali v šumo obrnjeni. Velika napaka pa je, take ljudi zaničevati, jih za norca imeti, jim to očitati. S tem se jim vzame ves pogum, postanejo plašljivi, nezaupni, in s tem se le pospešuje njihova duševna bolehavost. S takimi otroki je treba modro ravnati pa vprašati za svet izkušnega zdravnika.

Včasih imajo tudi zdravi stariši slaboumne otroke. Vzrok je pogostoma v tem, če mati, ko otroka nosi, trpi veliko pomanjkanje, mora zelo težko delati, ima veliko žalost, jezo, skrb, morda kdo ž njo surovo ravna. Sicer pa je dokazano, da je največ slaboumnih od starišev, ki so vdani pijančevanju, razuzdani neč stosti in so že sami celo nervozni.

b) Slaba vzgoja. Dobra in modra vzgoja pogostoma popravi, kar je otrok z rojstvom prinesel na svet, mnogokrat pa šele pospeši duševno bolehavost. Vzgoja je druga narava. Vtiski prve mladosti preidejo nekako v meso in kri ter spremljajo človeka celo življenje. Zgodi se sicer, da iz dobre hiše, kjer se je skrbno pazilo na vzgojo otrok, pridejo malopridni otroci, in nasprotno, iz hiš, kjer se ne vidi in ne sliši nič dobrega, pridejo včasih dobri otroci. A to so le izjeme, ki se dajo razložiti iz posebnih okoliščin; tudi pri skrbni vzgoji se lahko kaj prezre, kar postane pogubno, zlasti vsled vpliva zunanje družbe, v katero pride včasih otrok iz dobre hiše. Navadno pa jabelko ne pade daleč od drevesa.

Vzgledov je brez števila. Navedimo le dva. N. in M. sta se oženila v poznih letih in sta dobila edinega sina. Bil je njun ljubljencek, noben veter ni smel pihnuti nanj, bil je celo pomehkužen, mati je skrbela seveda za najbolj izbrana jedila.

Otrok je bil že po rojstvu slaboten, v drugem letu je dobil hude krče, ki so zapustili trajne posledice, celo življenje je čudno z obrazom migal in jeceljal. Mati ga ni pustila v otroško družbo, zato se je že kot osemletni otrok marsikaj naučil iz knjig. Bil je pa vedno slaboten, suh, tesnih prs, bled. Seveda je materin ljubček moral iti študirat. Poskrbeli so mu celi roj inštruktorjev, ki so mu vbijali znanost v glavo. Mesto da bi se gibal v prostem zraku in krepil svoje šibko telo, je tičal pri knjigah in z veliko težavo dokončal svoje študije. Postal je uradnik in čudak svoje žive dni. Z nikomur ni občeval, bal se je ljudi in naposled zblaznel ter umrl v norišnici, kjer je našel konec tudi brat njegovega očeta. Oče in mati sta tudi umrla v popolni onemoglosti na omehčanju možganov. — Rojstvo in slaba vzgoja sta zakrivila tukaj nesrečo.

Drug vzgled. Hiša V. je bila premožna in ugledna v vasi. Mož je bil zelo ugleden v občini in je veljal kakor za preroka. Žena je bila dobra gospodinja. Živela sta zložno in si privoščila, kar je premožna hiša ponujala. Da bi bila ravno pijanca in požrešneža, se ne sme reči. Dobila sta prvega otroka, bil je zal fantek, lepih modrih oči. Veselja ni bilo konca. A slepa mati je pahnila otroka v nesrečo. Ko je otroka dojila, si je večkrat privoščila dobrega ljutomeržana, češ, da bo bolj močna. Komaj je otrok toliko odrasel, da je začel poleg materinega mleka uživati tudi drugo hrano, že mu je mati dajala tudi ljutomersko kapljico. Izgovarjala se je: ko mene ne bo več, mu ne bo nihče dajal. Tako je šlo naprej in ubogi otrok je bil v vedni omotici. Zrastel je ž njega popolni norec, siromak na duhu in na telesu, noge in roke so bile šibke, da je le s palico hodil okoli. — Z drugim otrokom je slično ravnala in postal je tudi duševni revček. Mati ga je bila

tako razvadila, da je kot 12 letni otrok vsako jutro vzel »štamperl« slivovke. Pri tretjem otroku se je naposled oče spametoval; ni pustil, da bi ga mati

dojila, ampak je dal otroka v izrejo drugi ženski in ga tako rešil.

Tako so stariši pogostoma največji sovražniki svojim otrokom.

Zabava.

Krvno maščevanje.

Priobčil L. Habjanič.

I.

Še pred nekoliko leti je bilo na otoku Korziki navadno nekrščansko in strašno krvno maščevanje. Če je kdo koga ubil, se je moral njegov najbližji žlahtnik maščevati s tem, da je ubil morilca, in njegovi žlahtniki so se maščevali nad morilcem svojega žlahtnika. Tako je šlo to ubijanje od rodu do rodu, dokler ni izmrla ena teh rodovin.

Korzikanska rodovina Bandello je živela z rodovino Paoli v krvnem maščevanju.

Nekega jutra je ležal Viljem Bandello mrtev v skalah ob morskem bregu. Kroglja mu je prodrla prsi, njegova puška je ležala zraven njega, bila je še nabita; tedaj ga je moral nekdo drug ustreliti.

Morilec je Antonio Paoli in nihče drug; kajti na njem je bil red, da se maščuje nad morilcem svojega brata Alberta.

Ravno tisto jutro so ga videli ribiči blizu ondi, kjer so našli potem mrtvega Viljema. Zadnji moški iz Bandellove rodovine, Rafael po imenu, ta se je moral zdaj maščevati.

Rafael Bandello ni jokal, ko so mu pokopavali brata; le oči so se mu lesketale in z zobmi je škripal. Na cev svoje puške je dal vrezati strašne besede: »Smrt Antoniu Paoli!« Tako je oživiljal vsak trenutek misel na krvno maščevanje.

Maščevalec je prehodil otok na vse strani in iskal Antonia po najskrivnejših soteskah, in gorskih dolinah. Ali Paoli je izginil brez sledu. Mislili so, da se je sam umaknil iz domovine, da bi všel krvnemu maščevanju.

Rafael prehodi Italijo, Francosko in Grško, ali nikjer ne najde, česar bi rad; toda maščevanje mu je neprene-

homa tlelo v srcu. Risanica z napisom: »Smrt Antoniju Paoli!« ga je opominjala vsak dan na njegov strašni naklep.

Na zadnje se vrne truden v svojo domačijo. Tu je samotno in odljudno živel v svojem gorskem gradu. V srcu mu je vedno tlela goreča želja maščevati se, a ker se mu ta želja ni izpolnila, je pojemala v njem mladostna moč in hitro se je staral.

II.

Kar naenkrat zazve, da je Antonio Paoli postal redovnik, da je reven avguštinec in da prebiva v samostanu sv. Bernarda na Švicarskem. Ondi živi tiho in žalostno, petindvajsetsto metrov visoko nad morjem, kjer pokrivata sneg in led gole skale, kjer ne raste nobeno drevo, noben grm, in kjer še niti zelene travice videti ni. Tu se pokori in trudi; največje veselje mu je, ako reši o hudi nevihti kakega revnega popotnika iz snežnega zameta in ga ohrani pri življenju.

Ali Rafael ni maral pokore, on je le hrepenel po maščevanju. Njegovo zamrlo oko se je zopet divje zasvetilo. Ne besedice ni izpregovoril; le svojo risanico je nabil, vzel lovsko torbo in zapustil otok.

Le nekoliko dni je potreboval, da je prišel pod goro sv. Bernarda. Njega ni ustavljalo ne široko morje, ne visoke gore. Zvečer je prišel v neko vas in tu je prenočil.

Popotniki so odhajali in dohajali; ali Rafael Bandello se ne zmeni za nikogar. Čmeren sedi v kotu in misli na prihodnji dan, na svoje maščevanje, na Antonija Paoli. Naenkrat se zgane in roka popade nevedoma za risanico, ki je slonela zraven njega ob steni. Slišal je namreč ime: Antonijo. Popotniki ravno prišedši iz samostana sv. Bernarda, ti so se pogovarjali o Antoniju; imenovali so ga: »Dobri oče Antonio«, ki je tako postrežljiv in pobožen, ki vsak

dan tvega svoje življenje, da reši nesrečnega popotnika. Krčmar in krčmarica sta s všečnostjo poslušala popotnike in tudi ona dva sta se spustila ž njimi v pogovor. Pripovedovala sta, kako mil, ponižen in milostljiv je Antonio; on se ne boji ne mraza, ne nevihte in ne zametov, ako zve, da je morebiti kako človeško življenje v nevarnosti. »Zato ga pa tudi vsi ljubimo«, dostavi nazadnje krčmar, »skoro kakor božjo previdnost. On je pravi učenec Jezusov in gotovo ga za njegova dela čaka kdaj svetniška krona v nebesih. Bog daj dobremu očetu Antoniju še dolgo živeti.«

»Umreti mora!« mrmra Rafael Bandello, škriplje z zobmi in strmi z žarečimi očmi v napis na risanici. To je še bolj podpihovalo njegovo sovraštvo, ko je slišal, da ga drugi hvalijo.

III.

Zjutraj na vse zgodaj vstane Rafael, na novo nabije svojo puško in mrmra: »Smrt Antoniju Paoli!«

Rafael se napravi na pot; na pragu stoji krčmar in se ozira na nebo. Molče gre Rafael mimo njega, ali krčmar ga ustavlja, rekoč: »Ne hodite sami dalje, gospod! Ti-le oblaki naznanjajo nevihto in sneg. Počakajte rajši en dan ali dva, potem bode boljše.«

»Maščevanje ne čaka«, odgovori Rafael in hiti dalje. Njega ni moglo nič zadrževati, kajti sovraštvo ga je gnalo naprej.

»O bratec Viljem, še danes bo maščevana tvoja kri!« Ta misel ga je vodila in spremljala po strmih stezah Št. Bernardove gore.

Opoldne je eno uro počival ter je na skalo naslonil svojo glavo. Potem je korakal zopet dalje, vedno višje in višje. Ni se ozrl ne na desno, ne na levo in ne nazaj. Le včasih je povzdignil oko proti vrhu, kjer stoji samostan, v katerem stanuje sovražnik. Ni zapazil čudne lepote v prirodi, ki ga je obdajala krog in krog, ni gledal temnih vrhov velikanskih gor, ki so jih obdajale megle; ni videl snežišč in ledišč okoli sebe in tudi ne zelenih trat in gozdov za seboj. Le naprej je zrl, pred seboj je videl vedno le podobo svojega sovražnika;

videl ga je pred seboj krvavečega z otrplimi očmi, kakor je nekdanj videl on pred seboj krvavečega brata Viljema. V predčutju izpolnjenega maščevanja se je včasih divje zasmel in potem je strastno k sebi pritisnil risanico, v katero so bile vrezane besede: »Smrt Antoniju Paoli!« Čim višje ko je prihajal Rafael, tem mrzleje je pihal veter, da mu je segal do kosti. Zavije se v plašč in koraka naprej brez počitka, zdaj ne more biti več daleč.

Privlekli so se temni oblaki in se vlegli okoli njega. Bila je tema, na ledeni stezi mu je noga izpodletavala, in jel je pešati, ali vendar je hitel naprej, vedno naprej.

Ko bi trenil, se mu zakadi v lice snežen oblak in iz preduhov Št. Bernardove gore je zabučal silen vihar. Siloma mu je hotel strgati plašč raz pleča. Rafael se mu je upiral, ali vihar ga vrže na tla in sneženi oblak ga hitro pokrije z belo odejo.

Rafael se zopet vzdigne in hiti dalje navzlic silnemu viharju in snegu.

Ali kje je zdaj steza, po kateri je hodil doslej? Rahel sneg jo je pokrival. Gosteje in gosteje mu je bril sneg v obraz, da ni mogel gledati pred se; trudni udje so mu bili mrzli ko led. Ali vendar je šel dalje. Še bolj se je zavijal v plašč in z vso močjo se je upiral divjemu viharju, ki je žvižgal okoli njega. Gazil je po snegu, včasih se je vdrl do kolena, mnogokrat mu je tudi izpodletelo, da je padel, ali vedno se je zopet pobral in je hitel dalje.

Celo uro se je tako boril proti viharju in proti snegu. Udje so mu otrpnevali, leden pot mu je stopil na čelo. Kri v žilah mu je zastajala ali v njem še ni poglelo sovraštvo, ni potihnilo hrepenenje po maščevanju. Če je omanil, če mu je izpodletela noga, ali če je padel, vselej je zagrabil risanico, in ko je pogledal napis: »Smrt Antoniju Paoli!«, je dobil novo moč in zopet se je vzdignil. Ko ni mogel več iti, je lazil po vseh štirih, da je bil le bližje sovražniku, ki ne sme dalje živeti. Ogenj maščevanja, ki je gorel v njem, je bil tako vroč, da ga ves led in ves sneg teh gora ni mogel pogasiti. Rafael ni

vzdihoval, za trenutke je celo pozabil na trudnost.

Rafael Bandello je bil naposled vendar le človek, če tudi močen in silen človek.

Kljuboval je strašnemu viharju, ostri zimi in režočemu snegu; ali naposled je vendarle obnemogel. Udje so mu iznemogli, od jeze škriplje z zobmi in, omahnivši na tla, zarjuje ko divja zver. Ali vihar ga ne čuje in Rafael se brez zavednosti vije po ledu.

Vstati ni mogel več, čuti so ga zapuščali, ali z zadnjo močjo zgrabi za puško in jo pritisne na usta.

»Umreti moram, umreti brez maščevanja; ali Viljem, jaz nisem kriv«, tako mrmra umiraje.

Še enkrat se poskuša vzdigniti. Puško je trdno držal v otrplih rokah. Pok se zasliši — puška se je sprožila — kroglja, ki je bila namenjena Antonijevemu srcu, ta je zbežala v daljino. Rafael ni več slišal poka; ko so se mu zadnjikrat zamaknili prsti, je pritisnil jeziček — in strel se je razlegalal med pečevjem in ledniki; ali Rafael je ležal na tleh, obraz mu je obledel in srce, ki je tolikanj hrepenelo po maščevanju, se je zdaj umirilo. Sneg ga je pokril z belo odejo.

Črez nekoliko trenutkov je minila nevihta. Megla je izginila in sneg je zvihral v doline, temni oblaki so se raztrgali ter izgubljevali v daljini; z modrega neba pa je posijalo solnce čez hribe in doline.

IV.

V daljini zalaja pes; vedno bližje in bližje se oglašča in naposled zavije okoli bližnjega roba; za njim gredo trije menihi, avguštinci. Po bradah jim je visel led in videlo se jim je, da so trudni.

»Ti si se zmotil, brat Antonio!« reče eden izmed njih menihu, ki je hodil nekoliko korakov pred drugima dvema. »Ti si mislil, da je počila puška, pa je morebiti le grom zabobnel, ali pa se utrgal kak plaz.«

Menih Antonio zmaje z glavo: »Nisem se zmotil ne! Le poglej, zvesti pes je že našel sled.« In res, pes je obstal pred nizkim zametom, glasno je

lajal in s prednjima nogama razkopaval zamet. Antonio pristopi, pomaga psu in kmalu potegne izpod snega omamljenega človeka in njegovo puško ž njim. Antonio jo vzame v roko, jo pogleda in prebledi. Videl je napis in čital besede: »Smrt Antoniju Paoli!«

»Je — on je! Rafael Bandello je prišel mene umorit. Ali naj bo kakor hoče; moje življenje je v božjih rokah in Rafaela moram oteti smrti.« Meniha mu pomagata, Antonio poklekne k nesrečnemu Rafaelu, položi njegovo glavo v svoje naročje in vzame iz škrinjice, ki mu jo je podal tovariš, krepčalnega cveta. Ljubeznivo in pridno je stregel Rafaelu Bandello, svojemu smrtnemu sovražniku. Rafael je zopet oživel, se zavedel, prišel k moči ter čemerno in tiho šel z menihi v samostan; in se je jim zahvalil, da so ga vzbudili iz smrtne spanja. Spoznal je v svojem rešitelju Antonija, svojega sovražnika, kateremu se je zarotil, da mora umreti.

Menihi so ga spravili k pokoju. Nihče ga ni motil.

V.

Še le drugo jutro vstopi zagrnen redovnik v njegovo celico. Ko se odgrne, se strese Rafael, kajti Antonio je stal pred njim.

»Rafael Bandello«, izpregovori menih z milim glasom, »ti si prišel mene umorit. Jaz sem pripravljen, ali prosim te, poslušaj poprej.«

Rafael je temno gledal izpod čela, ali vendar namigne z glavo in menih govori dalje:

»Jaz sem morilec tvojega brata Viljema in sem zapadel krvnemu maščevanju. Ali pri živem Bogu se ti zarotim, da ga nisem hotel umoriti. Bil sem na lovu. Orel je sedel na pečevju, jaz sprožim in ta trenutek stopi tvoj brat izza skalnatga roba; in kroglja, ki je bila namenjana orlu, zadene tvojega brata v prsi in tudi mene v srce. — Bežal sem, ker nisem mogel misliti, da mi boš verjel, ako ti tudi povem resnico. Bridka žalost mi je prevzela srce po tem nesrečnem dogodku. Zapustil sem svet in svoje življenje sem posvetil Bogu; svet ni imel nobenega veselja za me, čigar roke so prelele kri svojega

bližnjega, če tudi nehote. Rafael Bandello, dvanajst let že živim v tej puščavi in v teh dvanajstih letih ni minilo dneva, da ne bi bil goreče molil za dušo tvojega brata. Dvanajst let se pokorim za to nesrečno dejanje. Skoz teh dvanajstero let sem več ko tisočkrat tvegaj življenje svoje, da otmem nesrečneža, kakor sem tudi tebe. Rafael Bandello, brat mrtvega, ali ne umorjenega Viljema, tvoje maščevanje hrepeni po moji krvi; vzemi mi življenje, naj zapade tvojemu maščevanju! Ali Rafael, po moji smrti pozabi, po moji smrti mi odpusti! Po moji smrti moli za mene, ki sem se dolgo pokoril!»

Rafael Bandello dolgo ne izpregovori besedice. V prsih mu kuha in solze mu padajo iz oči.

»Antonio!« zavpije zdaj Rafael s tresočim glasom, ga objame in pritisne na svoje prsi. »Antonio, jaz sem ti stregel po življenju; in zdaj še misliš, da bi te mogel umoriti? — Spoznam te za nedolžnega. Življenje za življenje. Mir v imenu Jagnjeta božjega na križu, mir v imenu Jezusa Kristusa!« Moža sta bila še dolgo oklenjena, nobeden ni mogel govoriti, oba sta jokala.

Rafael ni šel več iz samostana. Njegovo sovraštvo je izginilo; postal je menih in z Antonijem vred je do konca svojega življenja delal in služil nesrečnikom.

Mladenič iz Nise.

Povest iz prvega stoletja po Kristusovem rojstvu.

Prvo poglavje.

Na trgu s sužnji v Nisi.

Bilo je koncem prvega stoletja po Kristusovem rojstvu, ko je prodril božji nauk našega Gospoda in Zveličarja sem iz Palestine tudi že v maloazijske pokrajine.

Priprosto, častljivo nam pripoveduje sveto pismo o neutrudljivi gorečnosti apostolov, ki jim je Jezus Kristus naročil oznanjevati in širiti kraljestvo božje na zemlji.

V onem času je živel izmed teh mož še samo eden — Janez, Gospodov

ljubljenec. Starček osemdesetih let je obiskoval zaporedoma male krščanske občine v Mali Aziji, da jih utrdi v veri, jim pomnoži upanje, oživi njihovo ljubezen in da jih blagoslovi. — S tem namenom se napoti sveti starček zopet na pot nekega dne in sicer v Niso, takrat cvetoče trgovsko mesto, kjer je med Judi in pagani skrito živel škof Epafej s svojo malo krščansko občino.

Skrlatasto rdeče je vstajalo jutranje solnce izza gozdov mesta Nise, kjer odpro tedaj mestna vrata. Živahno postaja. Zakaj Likon, trgovec s sužnji iz Kapadocije, je privedel svoje blago na trg. Njegov mešetar Tifon je ravnokar razpostavil pred vrata nekaj desetoric lepih mladeničev in mladenk. Kupčija z ljudmi — sramotna paganska navada — je bila takrat še precej običajna.

»Dan bo lep!« pravi mešetar Tifon svojemu gospodu, »in lahko se veseliš, Likon! — Le poglej dol v dolino! Na vseh potih se prikazujejo kupčevanja željni ljudje.«

»Tedaj lahko pričneš tržiti!« odvrne Likon, »drži sužnje v lepem redu. Vendar te opominjam, bodi prijazen ž njimi in pomisli njih trdo usodo.«

»O ti milosrčna duša!« se roga mešetar v zlobnem zasmehu, »ti si se pač že pomenkoval o tem s starim verskim odcepljencem iz Efeza — starega Janeza mislim, ki ne more trpeti trgovine s sužnji. No, sreča ž njim govoriti, te danes drugoč lahko doleti. Bogati Teag, o katerem se ne ve, je li Jud, pagan ali kristjan, mi je pravil, da prihaja apostol Nazarencem semkaj.«

Likon se komaj zmeni za zasmehljivo mešetarjevo govorjenje, temuč nadaljuje s svojim opominom: »Posebno ti priporočam, Tifon, da se prizanesljivo vedeš proti mladeniču Teofilu in njegovi sestri Loidi.«

»To se ob sebi razume!« se smeji zopet mešetar, »ona sta pač najlepše blago, in ju dam šele za najvišjo ceno, kadar je že vse drugo razpečano. Zato ju hočem tudi previdno prikriti v ozadju drugih sužnjev.«

»Dobro!« reče Likon, »in zamolči jima tudi ločitev, ki ju čaka, ker bi se potem preveč žalostila, kar bi jima le-

poto zmanjšalo, nama bi se pa znižala s tem njuna vrednost. Razumeš?»

»Da, Likon!« odvrne mešetar, »in veseli me zvedeti iz tvojega govora, da starec iz Efeza še dolgo ne bo pričakal tvoje spreobrnitve. Sicer je pa možno, da je bila volja tako starega gospoda igrati se z zlatom in biseri. Potem se more tudi zgoditi, da ostaneta skupaj brat in sestra.«

»To bi bila za nju velika sreča!« reče Likon veselo, »mene pa bi to pomirilo. Vendar — čas je! Daj znamenje, Trifon!«

Mešetar vzeme v roko rdečo zastavico, med tem ko vpraša: »In kaj je moj dobiček?»

»Me poznaš, da bi bil skop, Tifon?« reče trgovec, »tretjina tega, kar se bo skupilo za blago, je tvoja. Si zadovoljen?»

Tifon prikima rekoč: »Podêli torej nama, Merkur, bog trgovcev, prav dober dan!«

Nato gre natakmit rdečo zastavico ob mestna vrata.

Od tod naprej koraka mešetar pod palmami počasi semtertja in ogleduje z zadovoljnim obrazom ljudi, ki jih je privabil semenj semkaj.

Tedaj ga ustavi imeniten potnik z besedami: »Dovoli mi, dobri prijatelj samo besedo — samo vprašanje —«.

»Na razpolago sem!« odvrne mešetar.

»Ali se tukaj trži s sužnji?« se je glasilo vprašanje.

»Sam vidiš, prijatelj!« je bil odgovor, »in ravno se je pričelo. Oni mož le ti lahko da najboljša pojasnila.«

»S tem pokaže mešetar imenitnemu kupcu Likona. »Gotovo«, reče ta, dočim se mu približa s prijaznim pozdravom, in »k temu sem tudi pripravljen!«

»Poslušaj me torej!« pravi tujec, »nečem te dolgo zadrževati in ravno samo prositi za kratek odgovor v neki zadevi, ki me stiska. Imenujem se Erast, sem posestnik iz Irene, in potrebujem sužnje.«

»E!« odgovori Likon s prikupljivim obrazom, »tedaj te vede sreča ravno prav —«.

»Poročilo, hočeš reči« — mu seže posestnik v besedo, »poročilo, ki je prodrlo tja do Irene, da ima trgovec s sužnji Likon svoje blago danes pred Niso na trgu. Ako ga mogoče poznaš, mi povej, prijatelj —«

»O da!« se smehlja trgovec, »jaz sem Likon. In da ti to pripoznam tako odkrito in na kratko, predno se obrnem s tako marsikaterim vprašanjem v svojo korist náte, ti naj priča o moji poštenosti.«

Erast mu poda roko in odgovori prijazno: Zahvalim te, prostodušni mož, za tvoje pošteno mišljenje, ki me je napotilo, da napravim s teboj kupčijo. Imel sem sužnjo; bila je mlada in lepa. In bil bi prisegel, da je tudi zvesta in poštena. Toda ni bila — prodal sem jo zopet. — Vendar dovolj! Kaj te mučim s stvarmi, ki jih je mučno poslušati.«

»In se dado lahko predrugačiti!« seže Likon posestniku v govor, »poglej moje blago, prijatelj! Tukaj imaš najlepšo izbiro!«

S temi besedami pelje trgovec kupca pred vrsto sužnjev, pred katerimi je stal mešetar, pripravljen na naročilo svojega gospodarja.

Erast gre motreč ob lepem blagu dol in gor. Sužnji in sužnje pa čakajo čmerni in otožni svoje žalostne usode.

Posestniku se zdi izbira težka. Končno pokaže neko sužnjo. Likon da mešetarju znamenja in se postavi v stran. Tifon pa pripelje deklico pred kupca z besedami: »Sirota je iz Kapadocije, še plašljiva kakor jagnje. Njeni stariši so pripadali verskemu odcepu Nazarencev.«

Tedaj Erast odkima in pripomni: »To spremeni moj naklep. Pravijo, da je ta odcepek iz Palestine prekanjen in lokav — to podeduje sin od očeta, in od matere hči.«

Mešetar postavi nazaj v vrste plaho in tiho vdano krščansko hčer.

Likon pa se obrne na posestnika in vpraša s povdarkom: »E, tedaj je pripadala sužnja, ki ti je tako slabo služila, gotovo oni sekti?»

»To ne!« odvrne Erast, »darovala je z menoj našim velikim bogovom.«

»Tedad preudari, prijatelj, če nimaš praznega predsodka!« reče trgovec in pelje posestnika mimo vrste nesrečnih sužnjev.

»Stoj, moj prijatelj!« zašepeče ta Likonu v uho in obstoji pred sestro lepega mladeniča Teofila; »hočem slušati tvoj dobri nasvet in hkrati svoj prijetni vtis, ki ga ima ta ljubezniva deklica na me. — On pokaže Loido, ki zre jokajoča na svojega brata in potem na zemljo.

Likon se smehlja. »Moj prijatelj!« reče posestniku, »tvoj okus je fin, ker te mrznja pred Nazarenci ne muči več, ona je kristjanka!«

Erast se je pri pogledu na lepo Loido vtopil v dopadljivo strmenje in videlo se je, da ni pazil na Likonove besede.

Medtem pristopi mešetar in reče posestniku: »Če drži tvoje zlato ravnotežje s tvojim okusom, potem bo kupčija tudi kmalu pri kraju.«

Nato stopi posestnik k trgovcu in vpraša za ceno.

»To je mešetarjeva stvar!« odvrne Likon in prepusti temu kupčijo z odličnim kupcem, dočim sam tu pa tam pozdravi kakega znanca. Tifon stopi z Erastom v stran.

V tem trenutku hiti bogati Teag skozi mestna vrata in skuša neopažen priti mimo suženjskega semnja.

Sledi mu Filemon, dijakon male krščanske občine, in kliče za njim: »Kam hočeš, moj brat? Oj, ostani!«

Teag obstoji in vpraša burno: »Kaj pa hočeš?«

»Govoriti besedo ljubezni!« odvrne dijakon in prosi s sklenjenimi rokami.

»In čemu?« mrmra v slabo zatajenem gnevu, »mene prezirajo. Ti si postal dijakon —«

»Po molitvi krščanske občine!« mu odvrne Filemon.

»Ne!« zakliče Teag, »po škofovi naklonjenosti. In Teaga, starega, v Gospodovi službi osivelega moža, so prezrli — zapodili.«

»Brat!« mu odvrne Filemon, »jaz se odrečem — samo roko mi podaj k miru. Danes še pride apostol —«

Teag mu ne pusti dalje govoriti in hlini veliko začudenje zaradi tega poročila, kakor da bi o tem ne vedel popolnoma nič, dasiravno je bil on prvi, ki je stvar zvedel in raynokar pravil o njej mešetarju Tifonu. Šlo mu je za to, da bi pred apostolom hitel, se mu s hinavskimi besedami prikupil, občno pa očrnil. »Torej še danes?« vpraša zapored dijakona.

»Seveda!« odgovori ta, »še eno uro, morda še prej, in stal bo Janez sredi občine s pozdravom svojega Gospoda in učenika: »Mir z vami!«

Teag se še vedno hlini in se radostno čudi: »Torej pride v resnici? In odkod?«

»Iz Efeza!« odvrne Filemon in pokaže v dolino, »samo mir in ljubezen naj najde pri nas. Zato, brat Teag —«

»Dobro!« seže ta dijakonu v besedo, »spravim se. Podaj mi desnico, Filemon!«

»In daj mi bratski poljub, Teag!« prosi dijakon.

To se zgodi. Poslovita se — Filemon poln srčne ljubavi in sprave, Teag poln hinavščine in maščevanja v srcu.

In ker se vrne dijakon skozi vrata, kamor mu je lažnjivi ud občine takoj obljubil slediti — gleda hinavec še nekaj časa za njim in mrmra: »O, le počaj, ti ošabni dijakon! Moja pot je druga. Prvi moram biti jaz, ki pozdravim apostola. Jaz moram škofa pri njem osumničiti; jaz moram občini vzeti srce. Moja sladka beseda ponižnosti velja nekaj pri njem — potem sva si enaka!«

In v polglasnem zasmehu hiti v dolino po stezi, ki pelje v Efez.

Medtem je opazoval Likon, kako je bil mešetar v kupčiji s posestnikom iz Irene že skoro gotov. Zakliče torej v vrste sužnjev: »Teofil in Loida!«

Sluteča svojo žalostno usodo, stopita brat in sestra v solzah predenj. Teofil reče priklonivši se: »Poklical si naju, gospod!«

»Da vama povem, da se morata ločiti!« odvrne Likon z ginjenim gla-

som, »mene samega boli; zakaj vaju imam rad.«

»O moja sestra Loida!« — »O moj brat Teofil!« S tem prežalostnim vsklikom se objameta brat in sestra, ki sta se ljubila tako iskreno.

»Ne delajta si težkega srca«, ju tolaži trgovec, »saj verujeta — ali sem se motil o vama? — Ne! Tiho čednostno obnašanje, potrpežljivo srce, zaupajoči pogled v večnost, s katerim prenašata svojo žalostno usodo, vse to mi jasno pravi: Vidva verujeta na svidenje!«

Po teh besedah, ki jih je govoril trgovec z ganljivim prepričanjem, prepusti brata in sestro tihi boli in stopi k mešetarju, ki je od posestnika ravno en talent pribarantal — in kupčija je bila sklenjena.

»Tedaj je moja sužnja!« reče Erast s kupčijo prav zadovoljen in prejme svojo sužnjo, ki jo je mešetar izvil iz rok njenega glasno ihtčega brata in jo privedel k njenemu novemu gospodarju.

»Vzemi jo!« reče Likon Erastu, »in lepo ravnaj ž njo; zakaj ona zasluži to in zadovoljen boš ž njo.«

Posestnik poda jokajoči Loidi roko, vpraša jo z mehkim glasom po imenu in dostavi nato bolesto se smehljajoč: »Srečna usoda! Loida se je imenovala tudi moja blaga žena, ki mi jo je pred letom ugrabila smrt. Zato bodi vesela, Loida; ravnati hočem s teboj, kakor že tvoje ime zasluži.«

Potem se obrne še enkrat na trgovca in ga zaprosi: »Likon, pridrži jo še pri sebi. Imam še opravek v mestu. Ko se povrne, jo vzamem seboj v Ireno. Zdravstvuj medtem.«

Likon zapove svojemu mešetarju, naj prodajo nadaljuje in migne Teofilu, da se poslovijo od sestre.

Mladenič hiti s solzami v očeh iz vrst sužnjev.

»Teofil!« mu zakliče Loida na proti. »O, kolika bolest!« zatarna obupno brat.

»Poznam olje milosti, ki ozdravi najino rano!« odvrne Loida z zaupljivim pogledom v preteklost.

»O, nikdar več!« jadicuje Teofil z globokim vzdihom.

»Preživiva, moj brat«, zašepeče Loida v solzah se smehljaje, zadnjo uro, ko sva še skupaj, v spominu na otroško mladost — to tolaži!«

Nato sede ona ob mestnem zidu na štirivoglat kamen. Teofil počene k njenim nogam. Potem deklica nadaljuje: »Nekoč stopi v našo hišo, predno so umrli stariši — oh, moj Bog! Mati je umrla vsled tuge po svoji hčerki, katero so ji bili uropali —«

»Da«, seže Teofil ihtčiji sestri v besedo, »jaz sem bil še majhen — pravila si mi to pozneje —«.

»Tedaj stopi«, nadaljuje Loida, stari mož z belo brado k nam — imenovali so ga Janeza, ki je bil ljubljeneč Križanega. — On vzame naju oba na roke, kakor je njegov Gospod in učnik rad napravil otrokom, in naju blagoslovi.«

»Da«, seže v besedo Teofil, »kakor sem bil takrat mlad — spoznal bi ga, ako bi stopil v tem trenutku pred naju.«

»Pride, Teofil!« se smehlja Loida zaupljivo med solzami radi ločitve, obljubil je. Ne bo zapustil naju. Zato bodi potolažen, moj brat! Potolaži se in spomni se njegovih besed: »V stiski in nevarnosti bodem pri vas!«

»V stiski in nevarnosti!« ponovi Teofil in pogleda v daljavo, kakor bi hotel reči: »Oh, stiska je tu — pa kje je ostal Janez?«

Nekaj časa sedita v nemi žalosti. Potem prekine Loida molk in reče: »Še eno besedo ljubezni, predno se ločiva!«

»Govori, moja Loida!« vzdihne Teofil. — Loida ga prime za roko rekoč: »Prosim te, da, rotim te pri zadnjem pogledu, s katerim je naju blagoslovilo očetovo oko; pri zadnji besedi, ki je hitela črez materine ustnice za nas otroke proti nebu — vstrajaj v pravi živi veri.«

»Da!« zakliče Teofil s slovesnim glasom, »obljubim ti pri milosti in usmiljenju našega Gospoda.«

»Tedaj«, reče Loida z močnim zaupljivim glasom, »skleniva prav močno

roke drugo v drugo v iskreni molitvi: Gospod, bodi in ostani pri naju do veselega blaženega svidenja!“

„Svidenje!“ zakliče Teofil in pritisne z nepopisljivo prisrčnostjo sestro na srce, „svidenje — tukaj —“.

„Ali tam“, ihti Loida, „pri najinih ljubih!“ — „Amen!“ sklene brat. „O moja sestra Loida, zdravstvuj!“

„Zdravstvuj, moj brat Teofil!“ bile so zadnje besede jokajoče Loide. S čudovito vdanostjo hiti proti posestniku,

ki je stopil skoz mestna vrata, z udanimi besedami: „Pripravljena sem!“

Erast jo sprejme z veliko blagovoljnostjo. „To rad slišim!“ reče on, „in hočem to tudi vpoštevati v bodočnosti. Torej pojdiva v miru.“

„Loida!“ oglesi se še enkrat bolestno vsklik iz prereditvenih suženjskih vrst. Mešetar porine s silo brata nazaj, ki je hotel uiti za odhajajočo sestro.

(Dalje prihodnjik.)

Kaj je novega po svetu?

Dne 7. maja nekaj minut po polnoči je umrl angleški kralj Eduard VII. Rojen je bil 1. 1841. 9. novembra ter je zasedel angleški prestol 1. 1902. po smrti svoje matere, kraljice Viktorije. Kot princ je živel strašno lahkomišljeno in razuzdano in si je s tem tudi spodkopaval svoje zdravje. Bil bi že zdavna pod grudo, če bi ne imel kot kralj sredstev, da se je zdravil v raznih kopališčih in iskal pomoči pri najiminennejših zdravnikih. Oženil se je 1. 1863 z dansko princesinjo Aleksandro, s sestro žene rajnega ruskega carja Aleksandra III. Kot vladar se je nekoliko spametoval, bil je zelo zviti politik, ki je vedel angleški državi pridobiti prijateljev. Njegov naslednik je njegov sin Jurij V. — Na Ogrskem so imeli zadnji dni hude povodnji. — V Srednji Ameriki je strahovit potres dne 4. maja do tal podrli mesto Kartago. Čez 500 ljudi je pokopanih pod razvalinami, več tisoč je ranjenih, škode je čez 4 milijone dolarjev. — Grozna nesreča se je zgodila 9. maja na železniški progi pri Brežicah. Iz Zagreba prihajajoči vlak je v Zakotu povozil voz s tremi osebami. Voznik je peljal tri ljudi po cesti, ki gre čez železnično

progo proti Bizeljskemu. Konji in voznik so ušli, zadnji del voza, na katerem sta sedela dva možka in ena ženska, je pa zgrabil vlak in jih strašno razmrcvaril. Mrtva sta mož in žena, ki sta bila poročena šele 14 dni, pa ženin brat. — Dne 11. maja se je v Ljubljani vršil ustanovni shod »Slovenske Straže«, društva, ki bi naj varovalo našo narodno mejo proti navalu Nemcev in Lahov. Bilo je že zdavno potrebno tako društvo, upamo, da ne bo društvo samo na papirju, kakor je marsikaj drugo. — Nov škof v Djakovem, naslednik slavnega Strossmajera, je postal dosedanjí pomožni škof v Zagrebu dr. Ivan Krapac. Strossmajer je umrl 1. 1903 in so Madjari celih 7 let pustili škofijsko stolicu prazno, da so lahko pobirali za svoj žep škofovske dohodke. — Župan v Št. Ilju v Slov. gor., na katerega najbolj prežijo stekli nemčurji, je postal zopet Slovenec Franc Taler. — Hofrichter, katerega so osumili, da je poslal strup — ciankalij častnikom, je priznal svojo krivdo. Sodili ga bodo v sredini majnika. Obsojen bo gotovo na smrt, kakor si je zaslužil.

Orli.

Spopolnitev organizacije. Svoj čas je urednik dekletom povedal na platnicah, naj skrbijo za svoj dekliški vrtec, da ga ne bodo morali moški obdelavati. In mladenke so se odzvale v tako le-

pem številu in s tako dobrimi sestavki, da skoraj niti urednik ne pride na vrsto, ki vendar odpira in zapira vrtec.

Danes bi pa našim »Orlom« radi nekaj sličnega povedali. Orlovska or-

ganizacija še je vse premalo izpeljana. Ne samo, da je po mnogih krajih sploh ni, ampak tudi tam, kjer je že ustanovljena, čepi nekje za pečjo. Manjka vstrajnosti, prvi plamen se je visoko vzdignil, kakor če slamo zažgeš, zdaj pa je vse tiho. Niti poročil ne dobimo o delovanju orlovskih odsekov.

Da ne zaspijo posamezni odseki, bo treba zveze in nadzorstva. Odborove seje se naj redno vršijo, vaje tudi. Priporočamo Orlom, naj se sedaj vadijo na prostem, v božji naravi, v svežem zraku, ne v kaki zaduhli sobi. Vaje naj ne bodo pretežke, za katere so sposobni le posebno spretni telovadci, drugi pa se zraven dolgočasijo in zgubljajo veselje, ker kaj takega ne zmorejo. Večkrat priredite za spremembo tudi stare domače igre, pri katerih se telo giblje,

in niso škodljive. S tem bode ohranili tudi lep del naših domačih starih šeg. V vadnicah imejte snago in red, drugi ljudje, ki nimajo zraven nič opraviti, ne smejo imeti pristopa, ker nanosijo samo blato in prah, pa motijo vežbalce. Red in disciplina morata biti stroga; telovadne odseke mora prevevati vojaški duh, ne pa duh strahopetnih, prepirljivih klepetulj. Ravno zato se ne bojte nasprotnikov, poštene reči se človeku ni treba sramovati, pač pa, če ga imajo za tata, pijanca itd.

O sejah se naj sestavljajo redni zapisniki, ravno tako o sprejemkih in izdatkih.

Telovadni odseki ne smejo vabiti udov k pijančevanju, ampak odvracati, ne posnemajte tistih požarnih bramb, ki si po vsaki majhni vaji gasijo grla.

Dekliški vrtec.

Nekaj o berilu. Dandanes se mnogo bere. Sem že enkrat v tem listu malo namignila, kako je treba brati, da nam bo branje res kaj koristilo. Danes pa hočem o tej reči malce obširneje govoriti. Pa mi bo katera cenjenih bralk ugovarjala, češ: Saj črke poznam, več pa ni treba. — Počasi, prosim! Brati in s pridom brati je dvoje. Pa kako se spridom bere? Čujte!

Berimo vsako knjigo od kraja do konca v pravem redu. Tako delajo otroci, da preberejo knjigi naslov, potem nekaj začetka, par odstтков sredine in morda še kaj ob koncu. Tako objedanje ni pametno. Pazljivo preberimo predgovor in potem berimo list za listom in tudi ne prezrimo opomb, če jih pisatelj navaja pod črto.

Kdor hoče imeti kaj koristi od branja, bere kolikor je prav, ne premalo in ne preveč. Žalostno je, če deklica zamrzi knjigo, ko je komaj iz šole izstopila. Ko je stara taka deklica 20 let, pozna komaj še črke, in da ne pogleda včasih v kak molitvenik, bogve, če ne bi v najlepši dobi glede branja tam, kjer je bila v šestem letu. Pa tudi prestrastno branje ni priporočljivo. Kdor ob knjigi zanemarja svoje dolžnosti, ne dela prav. Kdor

preveč bere, zanemarja tudi občevanje z ljudmi in ne mara za razvedrilo, ki mu ga nudi narava in je človeku potrebno.

Kar pa beremo, berimo s premislekom.

Najboljše berilo je brezkoristno, če ga umno ne prebavimo. Zato berimo polagoma, razumno in premišljevaje. Več ima, kdor eno knjigo umno prebere, kot tisti, ki brezmiselno hlasta od knjige do knjige, od časopisa do časopisa, kakor metulj od cveta do cveta. Zato imejmo svinčnik v roki, kadar beremo. Tuintam bomo naletele na lepó misel, na važen nasvet, izpišimo si tiste besede na listič ali v zvezček, ki nam pride večkrat v roke. Tam se najde zapisano, kar bi se inače pozabilo in spomin se oživi. Tako bomo brale res razumno in s pridom.

Berilo pa tudi menjajmo. Vsako izobraž. društvo skrbi, da dobivajo udje v roke različno berilo iz raznih strok človeškega znanja. Tako je tudi prav. Če bi jedle samo kruh ali meso, ali le eno vrsto sočivja, bi se ne preživljale pametno. Človeško telo potrebuje raznih snovi in človeški duh raznih vednosti. Tudi se duh preveč zmuči, če se človek peča vedno z

enim in tistim predmetom. Enostranska izobrazba je potem sad take enotere duševne hrane. Prav je seveda, če ljubimo v podvojeni meri tisto berilo, ki se peča s potrebami in posli našega stanu, a pri tem ne smemo zametati pouka iz drugih strok, če hočemo, da bo naša izobrazba vsaj za silo popolna in primerna življenjskim in časovnim potrebam.

Predrage! Ako hočemo biti kdaj vrle zagovornice sv. vere in mile domovine, moramo zastaviti vse svoje moči, da si prisvojimo za ta poklic potrebne izobrazbe. Nekateri naše mladenke se nič ne trudijo za to, izgovarjajo se, da nimajo časa in prežive lahkomisljeno svoja najlepša leta. Res se mora na kmetih trdo delati, a kljub temu je še časa dovolj, ako nas le odločna, trdna volja podpira. Berimo rade dobre, v kat. narodnem duhu pisane časnike in knjige, a vsikdar pazljivo. Branje je eden glavnih pripomočkov za toliko nam potrebno, izobrazbo. Mesto, da bi ob prostih urah izgubljale čas z nepotrebni razgovori in obrekovanjem, sezimo raje po kaki koristni knjigi ali časopisu, da se o tem ali onem bolje poučimo. Veselje do pametnega čitanja nam donaša mnogo duševne koristi. Dobro berilo nas poučuje in zabava obvaruje nas pohajkovanja in zgube časa; zato vzbujajmo tudi tovarišicam veselje do branja, da tako spopolnjujejo svoje vednosti, si bistrijo um in utrjujejo značaj. Verjamite mi, drage, da se ne boste kesale, če me boste ubogale, ker čas, ki ga za to porabite, se vam bogato poplača. V vseh nam potrebnih rečeh moramo biti dobro podučene. Pregovor pravi: nekaj velja, kdor kaj ima, a več velja, kdor kaj zna.

Kot vrle Slovenke pa se trudimo, kolikor mogoče, tudi razširjati dobro berilo in ž njim narodno probujo in zavest. Slabo berilo, ki širi krščanstvu in slovenstvu sovražni duh in ki se ga ni nikoli toliko pošiljalo med svet kakor dandanes, pa zatirajmo in tudi ne podpirajmo ljudi, ki širijo med naš narod brezverske časnike in knjige.

Pri vsem se pa spominjajmo besed pesnika, ki pravi:

Nikoli narod ne zagine,
če tudi ga ves svet tepta;
ki poln kreposti je, vrline,
poln vere v sebe in v Boga.

Ognjeslava.

Dobra gospodinja. Ni še tega teden, ko prisope v mojo sobico — ob 9. uri zjutraj — sosedica Novakova — vsa razburjena — z brzojavko v roki ter reče: »Pomislite, v tem trenutku dobim to brzojavko, ki mi naznanja, da pride danes že s predpoldanskim vlakom ob 11. uri moj brat sodnik s svojo soprogo — vrnivši se od ženitvanjskega potovanja — k nam, da nas seznani z novo svakinjo; ostaneta le 2 urici, ker nameravata vožnjo nadaljevati ob dveh s popoldanskim brzovlakom. — Mojega moža ni doma; peljal se je v gorice po vino ter se vrne še-le proti poldnevu; prositi mi je sosedica, da napreže in pripelje goste iz trškega kolodvora semkaj. — Meni pa je pripravljati obed, — in ne vem kako, — ker še govedine mi ni moči spraviti pravočasno iz trga semkaj; nimam ne belega kruha, — ne peciva, res kar obupati mi je. Moja Milica, ki se je vendar v velikem mestnem hotelu učila kuhati, — pravi, da s tem, kar je nam na razpolago in v tem kratkem času, — je pripravljanje primernege obeda nemogoče. Vsa obupana pridem torej k Vam, ljuba Barika, s prošnjo, da mi svetujete in nam pomagata iz te zadrege. — Tako moja sosedica. — Pomirila sem jo kmalu. Razložila sem ji, da govedine, — ki jo gospoda itak vedno na mizi ima, treba ni, — še manj pa belega kruha; dober črn domači kruh gre meščanom bolj v slast. Priprosta domača kuha — brez fines — to tekne nad vse. Ko mi je sosedica pravila, da ima na razpolago dve jesenski jariki, jajce, vrhnje, sir, mleko, salato, špinačo, hren, celo eno glavo lanskega zelja, dobro povojeno svinjsko meso, jezik, klobase, sveži domači kruh, in po vrhu še dve žemlji, kave in sladkorja ter dobro domačo vinsko kapljico, — pa sem bila že prepričana, da bo pogoščenje izborna. Zagotav-

ljala sem svojo sosedo, — da bo zaželeni obed točno opoldne pripravljen, če mi mladina, hčerka in dekla pomagata pri snaženju kuretkine, pripravljaju prikuh, pokrivanju mize in drugih manjših opravilih. Naj sledi tu naš jedilni list, ki navaja le jedila, pripravljena iz domačih pridelkov. 1. Piška v obari — s popečeno žemljo (porablja se pol jarike), 2. povojeno svinjsko meso in jezik s hrenom (mrzlo), 3. piškine pražene paštete (iz druge polovice jarike) — na špinaci, 4. klobase na okisanem zelju, 5. gibanice, 6. pečena

piška s kisló salato — (položena s trdo kuhanimi jajci) — in kuhanim suhim sadjem, 7. janeževi pripognjenci in drugo malo pecivo (napravili sve to v majhni pol urici z Milico), 8. črna kava (pač po mojem receptu). — Dobro vinsko kapljico pa je slučajno pravočasno pripeljal gospodar iz goric. — Točno opoldne so že sedeli gostje pri obloženi mizi in pohvale ni bilo konca. Sosedin mož pa je rekel: »Kar čudim se, — kaj zmore moja stara.«

Prijateljica iz kuhinje.

Društveni glasnik.

O čuvaj cvet mladostnih let!

O čuvaj cvet mladostnih let,
nedolžnost svojo, mlada kri!
Izgubljena enkrat, nikdar
se cvetka ta ne vrne ti.

Zato najlepšo cvetko to
zakleni varno si v srce,
da bo življenja vso pomlad
osrečevala vedno te.

Ob strani tvoji zvesto bdé
tvoj angel varih noč in dan,
zato po noči in po dne
trenotek vsak se spomni nanj.

Zagradi si uho, okó,
hudobnega se duha boj,
da kje ne vkrade se v srce,
sicer bo jokal angel tvoj.

O čuvaj cvet mladostnih let,
nedolžnost svojo, mlada kri!
Izgubljena enkrat, nikdar
se cvetka ta ne vrne ti.

Ce biser ta svoj izgubiš,
bo minila te vsa radost;
le vzdihovala vedno boš:
O kje si srečna ti, mladost?

O doba zlata srečnih dni,
mladost nedolžna, kje si zdaj?
Po tebi hrepeni srce,
le tebe si želi nazaj.

A vse zaman, zaman vsak klic,
ne sliši prošenj večni Bog,
ker tempel sveti je propal,
ki je izšel iz božjih rok.

Žiri. V zadnji številki »Našega Doma« ni bilo dopisa bratom »Orlome«, torej naj se zlije iz naše lepe doline mali dopis, od koder dosedaj še ni bilo glasu.

Prišel je mesec majnik! Ko se oziramo okrog po travniku, vidimo najprej zjutraj prekrasno zjutranjo zlato roso, in potem ko se solnce vzdigne, se vzdramijo raznovrstne cvetlice v prekrasnih barvah; vse to se meni zdi, da je podobno naši organizaciji. So ljudje, ki se s svojimi sramotami hvalijo, ni lahko mladeniču, da bi izpovedal očitno svoje kršćanstvo, in še težje je tistemu, ki bi rad bil ne samo kristjan, ampak pobožen vernik, so fare na Slovenskem, kjer so se fantje sramovali nesti bandero, — kar je bil nekda njih ponos — ob procesiji — niso se pa sramovali, če so se vračali iz zaporov!

Spomlad je, pa vendar brije mrzli veter tako strupeno in meče ljudem prah in pesek v oči. Enako vleče hud veter po naši mladini in huda slana je zamorila srca že mnogim našim mladeničem.

Odkod ta slana čez velik del mladine naše domovine? Mar so se je navzeli sinovi v naročju svojih vernih, preblagih mater, kakor jih ima menda vesoljni svet malo, morda so posneli to mlačnost po svojih do zadnje kaplje krvi s kršćanstvom prešinjjenih očetih, sinovih onih dedov, ki so tolikokrat prelivali kri za vero in domovino? Ne — to ni mogoče, to modo verske bojazni, te graje vredne lastnosti je zasejal duh tistih potomcev, ki so kričali: nečemo ga za kralja, ki so na gori Kalvariji pljuvali proti Kristusu in ki so zvesti ostali prerokbi Simeonovi: temu bomo zoper govorili. To je judovski duh, duh verskega sovraštva in razdiranja! Žalibog slanica je padla, a hvala Bogu, vseh src ni pomorila.

Pomladansko jutro je zažarelo, na stotine krepkih mladeničev se je že zbralo pod prapor z zlato bliskečim križem. Kaj pa je cilj našega združevanja, morda se zbirajo samo tisti, ki so popolni? Naš Zveličar je rekel: Kdor je brez greha, naj vrže prvi kamen na grešnico, in ne eden ni priletel vanjo.

Zbiramo se pod zastavo svetega križa ne zato, ker smo popolni, ampak zato, da bi postali popolnejši. Ta zavest lastne slabosti in

nepopolnosti je temelj, na katerem se zida vsako poslopje.

Kristus je rekel: Jaz sem pot, resnica in življenje! Ne bojte se, jaz sem svet premagal! Ne vodi sicer ta vojskovodja svojih vojakov po gladki cesti, njegova pot je zatajevanje, pot na Golgoti, bitka je, krvava in znojna polna, a vodi do zmage in sreče — v družini in v družbi in v večnosti. Zato pa za njim in z njim v boj — brez strahu — zakaj pod praporom na križu ni smrti, ampak večno življenje.

Dragi mladenič! Zares je lepa organizacija, torej držimo se naših svetih načel in naših vzvišenih ciljev! Prav iz globočine srca vam priporočam značajnost, značajni morajo biti »Orli«, kajti brez značaja je vse mrtvo, kakor telo brez duše. Imamo dovolj vzgledov grde neznačajnosti. Kaj je mladenič brez značaja? Bilo je več mladeničev, ki so naenkrat hoteli vse sokole in cel svet premakniti, žalibog pa so se izgubili iz našega tabora, ker niso bili vstrajni in značajni. Kdo pa je značaje? Značaje so tisti mladeniči, ki stori, kar je v njegovi moči, da ostane zvest v svojih svetih načelih, se ne ustraši vsake male slane in sence in se ne da nasprotnikom prevariti. Zakaj pa se naj bojujemo proti nasprotnikom? Lahko odgovor: bojevati se moramo, ker brez boja ni zmage. Torej bratje, naše geslo bodi: Kvišku in naprej! Kreпки Na zdar!

Mladenič Žirovskega »Orla«.

Obrež pri Središču. Neusmiljena smrt, ki nikomur ne prizaneša, je stegnila svojo košeno roko tudi v našo Marijino družbo po Alojziji Podgorelec v 27. letu njene starosti. Dne 8. dec. lanskega leta je bila sprejeta v Mar. družbo, toda žalibog ni dolgo uživala te sreče, biti Marijin otrok, čeravno je imela veliko veselja s tem. Kmalu po božičnih praznikih je vlegla v postelj, iz katere ni več vstala. V silno mučnih bolečinah so potekali dnevi njenega življenja. Vsakemu se je v srce smilila, nad vse pretresljivi in ginljivi so bili njeni zadnji trenutki. Ni se bala smrti, ampak rekla je, da rada umrje, iz tega se je videlo, da ni bila navezana na ta minljivi svet, temveč je hrepnela po nebesih. Bila je večkrat previdenja s sv. zakramenti. Častiti g. kaplan, kot voditelj Mar. družbe so jo v boleznih večkrat obiskali. Njih obisk je bil njej edino veselje, ker so jo vsakokrat milo tolažili, kakor mi je sama pripovedovala. Ko je že zrla smrti v obraz, še je klicala svojo mater, ki že davno počivajo v grobu in pa svojo sestro. Je nekaj časa se je borila s smrtjo (potem ob 3. uri zjutraj dne 3. maja mirno v Gospodu zaspala). Preselila se je, kakor upamo, k svojemu nebeškemu ženinu in materi Mariji, katera je v boleznih večkrat klicala na pomoč. Milo so doneli zvonovi ravno na dan Vnebohoda Gospodovega okoli 1. ure popoldan, ko se je pomikal njen pogreb od domače hiše, pa do cerkve. V cerkvi pred popoldansko službo božjo so č. g. voditelj kot v slovo imeli ginljiv in pretresljiv govor, ki nas je vse do solz ganil. Razložili so tudi trojni pomen Marijine družbe pokazali, kako umira otrok Marijin,

oziroma kakšna je smrt pravičnih. Saj je bila pokojnica zgled bogoljubnega življenja, vedno mirna in molčča, tudi v tretjem redu sv. Frančiška. Po večernici je bil pogreb na pokopališče. Ljudstva je bilo ogromno število. Vkljub slabi in težavni poti so jo družbenice skoraj vse spremljale — s svečami in nosile njene pozemeljske ostanke k večnemu počitku. Veliko jih je bilo v belih oblekah, nosilke s črnimi trakovi čez ramo, druge pa s trakovi čez pas. Nisile so se pred rakvo tudi venci. Kakor doma, tako so tudi na pokopališču zapele žalostinko in izročile telo hladnemu grobu. Draga Lojza! Z Bogom! ti kličemo vse sestre in udje tretjega reda sv. F. Kakor smo v življenju molile za potrpežljivost in vdanost v voljo božjo, tako te tudi zdaj ne bomo zabile, ti pa, ki uživaš rajsko srečo, moli za nas, ko nam potka blede smrt na vrata, da bomo tudi me neustrašno njej zrla v obraz ter se srečno preselile v rajsko domovino, tam vse skupaj z Marijo hvalile in častile ljubega Jezusa na vse večne čase. P. č. v. m.!

Konjice. Komaj je poteklo dobro leto, odkar je stopila v življenje naša »Dekliška zveza«, pa je že polna pomladnega življenja. Že ob postanku je vzbujala lepe nade na uspešno delovanje, a se še vedno razvija, krepi in procvita. Zbrana so v njej skoro vsa najprirednejša dekleta; najkrepostnejša in najbolj nadarjena so najdelavnejša in najbolj požrtvovalna. Vrli odbor I. društvenega leta je deloval tako izborna, da je bil enoglasno izvoljen tudi za tekoče leto. Duša cele zveze je vrla predsednica Malika Solarjeva. Kakor je ona vdana zvezi, tako je po vsej pravici zveza vdana njej; saj jo dičita med drugim izredna bistroumnost in vzorna dekliska modrost. Isto lahko trdimo o vseh odbornicah, morda celo o vseh članicah. V naši zvezi velja načelo: delaj z veseljem! Mesečna zborovanja pridno obiskujejo tudi nečlanice. Obilna vdeležba priča, da zanimanje za zvezo vidno raste.

Nedeljsko zborovanje dne 1. majnika je zveza posvetila izključno svoji vrhovni zaščitnici, Kraljici majnikov. Pred deviško ovenčanin in z duhtečimi šopki okrašenim kipom Brezmadežne so se mladenke veselile majnika v prirodi in v svojih srcih. Mariji v slavo — so govorile, deklamovale in prepevale. Pozdravne besede izpregovori tov. predsednica, govori malo, pove pa veliko. Nato sledi vspeored: 1. Slava Mariji (deklam. Pepica Dobčnikova), 2. Šmarica (gov. Franica Jelenko), 3. Samostanska lilija (dialog, deklam. Anica Marišekova in Hedvika Ulčnikova), 4. Vzor slovenske mladenke (gov. podpredsednica Micika Lamutova), 5. Kaj hoče Marijina družba? (gov. Anica Pavričeva), 6. Življenje v Marijini družbi (gov. Trezika Solarjeva), 7. Saj imaš še eno mater! (pripov. Micika Spenglova), 8. Marijino dostojanstvo (J. Lamutova), 9. Posnemajmo Marijo in 10. Ob tristoletnici (gov. in dekl. Fr. Puklov). Vsem se je poznalo, da se govori o njim najljubšem predmetu, o veličastni varhlinji slovenskih deklet. Predsednica povzame v kratkih besedah vsebino vspeoreda, njene bodrilne besede so bile tako izrazite, da

ji delajo čast in so zadele v živo: v njih je zavest in ponos, pogum in odločnost, krepost in zaupanje na višjo pomoč. Predsednica je vesela svojih sobojevnic, tovarišice pa so ponosne na svojo načelnico. Tajnostna svečanost je prevevala to mladostno krldelo, bila je to živa podoba pristnih vernih slovenskih deklet. Neprisiljeno jim je privrela iz vzradosčenih src vesela majniška pesem, ki je bila pač najlepši sklep majniškega dekliškega shoda. Dekleta, veselite se: Bog je blagoslovil vaše delo, zato le naprej za istimi in še višjimi cilji!

Slovensko katoliško izobraževalno društvo „Kres“ v Gradcu. Ko se je lansko pomlad prej krščansko izobraževalno društvo »Domovina« vsled izdajstva takratnega odbora spremenilo v liberalno, so izstopili katoliško misleči člani in začeli s pripravi za novo, odločno katoliško izobraževalno organizacijo. Izprva so se shajali v prostorih katol. akadem. društva »Zarja«, toda že po šestih tednih so bila pripravljala dela končana in na kresno nedeljo, dne 27. rožnika l. 1909 se je ustanovilo slovensko katoliško izobraževalno društvo »Kres«. Z velikim veseljem je sprejelo slovensko katoliško ljudstvo to novico. Številna pisma in brzojavke so prihajale na »Kres« — vse z željo, naj novo mlado društvo napreduje in raste ter združi v sebi cvet graškega slovenstva. Želje naših dragih rojakov v domovini niso ostale neizpolnjene. Društvo je delalo na tihem in brez hrupa, a tembolj vstrajno. Premagalo je velike težkoče in danes lahko s ponosom trdimo, da spada »Kres« med najboljša društva naše »Slovenske krščanske socialne zveze«.

Svoje res krasne prostore ima »Kres« v Pestalozzistrasse 63 (pritličje). Ob ustanovitvi je štel 34 članov, danes pa znaša število rednih družtenikov 125. Že te številke kažejo, da so Kresjanke in Kresjani vstrajni agitatorji in delavni člani. Še bolj pa kaže njihovo gorečnost notranje društveno življenje. Društveni mešani pevski zbor je pod vodstvom g. Al. Juvana dosegel že lepih uspehov. Snuje se pa tudi moški zbor, ki že nastopi pri prihodnji veselici. Na svečnico je priredil »Kres« družtenji zabavni večer s petjem, godbo in šaljivim prizorom v restavraciji »Zur grossen Bierquelle«. Udeležilo se ga je nad 160 družtenikov in po njih vpeljanih gostov. Dne 6. sušca smo pa priredili v družtenih prostorih tombolo. Udeležilo se je toliko članov, da so bili obširni prostori natlačeni polni. Tudi gmotni dobiček je bil lep. — Za izobrazbo članov je skrbela poleg časopisov, ki jih prihaja v društvo 15, tudi knjižnica »Slovenske dijaške zveze«. Šteje 160 knjig in se vedno izpopolnjuje. Ima le izbrana dela, ki jih člani z veseljem prebirajo. Predavanj je bilo v zimski dobi 14. Predavali so gg.: dr. Zdešar, dr. Korošec, župnik F. S. Gomilšek in katoliški akademiki »Zarjanje«. Ob nedeljah popoldne po kosilu se vrše mladeniški sestanki, kjer se obravnavajo razna kulturna, socialna in znanstveno politična vprašanja. Čebelica je imela v kratkem času svojega obstanika okrog 1300 K prometa, v hranilnici ima naloženih do 700 K. V minulem mesecu so za-

čeli člani nabirati za slovenski dom v Gradcu. Tekom treh tednov so spravili skupaj 40 K — nov dokaz njihove požrtvovalnosti.

Kakor je razvidno iz kratkega poročila, »Kres« vestno izpolnjuje svoje naloge, zbirati v svojem okrilju katoliško misleče Slovence ter skrbti za njihovo vzgojo in omiko. Da je dosegel že tako lepih uspehov, se moramo zahvaliti požrtvovalni ljubezni, s katero so se člani oklenili društva. Zavist, nezaupanje, brezmejna častihlepnost in sebičnost, kar je večinoma vladalo in še vlada po graških slovenskih društvih, v »Kresu« nima prostora. Vsi so enega duha, odbor s članicami in člani vred ima le eno pred oči: povzdigo »Kresa« in s tem tudi povzdigo doslej tako zanemarjenega in zapuščenega slovenskega ljudstva v Gradcu. Disciplino v društvu kaže dejstvo, da ni izstopil doslej še nihče razun onih, ki so zapustili Gradec in odšli bodisi naprej proti severu ali pa v svojo domovino. Pa tudi ti so nas ohranili v prijaznem spominu in kar je glavno, vstopili so v ondotne naše organizacije, če so le obstojale. Med odidlimi se moramo spomniti Štefana Fideršeka, kateremu je »Kres« dolžan velike hvaležnosti. Že v »Domovini« je bil med najodločnejšimi pristaši katoliške misli. Ko se je pa »Domovina« prelevila, je izstopil z drugimi tudi on in šel vneta na delo in agitacijo za novo društvo, ki ga je izvolilo za svojega prvega predsednika. Želimo mu, da tudi doma krepko stopa po oni poti, ki si jo je začrtal v Gradcu. — Ne maramo govoriti o tem, kaj ima društveni odbor še v načrtu, rečemo le: Ako bo »Kres« v bodoče tako napredoval kakor je doslej, se mu obeta sijajna prihodnost.

Remšnik. Prvi občni zbor našega izobraževalnega društva, 5. t. m. je pokazal, da stoji isto že čvrsto na nogah in se vedno lepše razvija. Točno ob 3. uri pozdravi podpredsednik, g. župnik Podvinski vse navzoče, posebno deželnega poslanca g. dr. Vrstovšeka, drage goste iz Marnberga in Breznega. Sledi kratko poročilo tajništva, blagajništva in knjižničarja, iz katerega vzemo, da ima društvo gotovine K 13.90. Društvo ima sedaj 320 knjig različne vsebine, toda izposojevale so se le vezane, katerih se je prebralo 400. Prav pridno so družteniki in drugi segali po »Sl. Gospodarju«, »Našem Domu«, »Straži«, »Slovincu«, »Bogoljubu« in »Glasniku najsv. Src«. Večino knjig je daroval g. župnik, nekaj g. kaplan; največ zaslug za društvo si je stekel pač g. župnik, ki ni le daroval mnogo knjig, ampak tudi večje svote denarja in ga podpiral vsestransko. — Novi odbor je sledeči: Kozjak Janez, predsednik, Podvinski Anton, podprednik, Koležnik Janez, tajnik, Gril Adolf, tajn. nam., Zavratnik Ferdinand, blagajnik, Hiter Alojzij, blag. nam., Krežat Anton, knjižničar. Izvoljeni odborniki so porok, da bode društvo zanaprej še bolj napredovalo. — Nato govori dež. poslanec g. dr. Vrstovšek v krasnih besedah, kako se dandanes vsi stanovi izobrazujejo, zato je treba, da se tudi kmečki stan izobrazuje ter nato navzoče vspodbuja k izobrazbi. Za krepke in lepe besede bodi gosp.

poslancu na tem mestu izrečena najlepša zahvala! Ob enem ga prosimo, da bi prišel še večkrat med nas.

Kaj naj rečemo h gledališki igri? Vse je napeto pričakovalo, kako se bodega igrali napovedani igri. Domači fantje pa se upajo na deske? Sicer smo že poprej slišali, da nas mislijo presenetiti naši navdušeni mladeniči z igro, toda dvomili smo, bo li tudi šlo. In res, vstrajnost in marljivost je premagala vse ovire. Prav dobro so jo vsi pogodili, kar je pokazal bučen smeh in obilno ploskanje, da so morali z igro večkrat prenehati. Obe igri sta bili izborno igrani. Zato pa fantje-igralci le naprej po začrtani poti! Nabrani denar za predstavi se bode porabil za razširjenje knjižnice. V odmorih nas je razveseljeval domači pevski zbor. Društvu pa kličemo: rasti, krepiti in razcvitaj se!

Pilštanj. V nedeljo 24. aprila je imela naša Dekliška zveza svoj drugi shod, ki nas je jako presenetil. Nismo mislili, da imamo tako izvrstne govornice med seboj. Vrlo dobro je govorila Krajnc Ema o dolžnosti Slovenke, H. Lapornik je deklamirala »Domovini«, Štritih Mima je v prav razločnih besedah govorila o snagi in redu, Potočnik R. je deklamirala »Na sejmu«, Bah Franca pa nas je v duhovitih besedah poučevala, kako naj gojimo cvetlice. Grdo je za gospodinjo ali za dekleta, ako okoli hiše ali v vrtu manjka lepih in krasnih cvetic. V zgled nam je tudi v najlepšem pomenu stavila več cvetic. Počastili sta nas obenem tudi dve članici od Šent Vida pri Planini, ki sta nas tudi srčno pozdravili v imenu ondodne Dekliške zveze. Hvala jim! Želimo vrniti. Predsednica je celi shod prav izvestno vodila.

Dekliški shod obmejnih Slovencev pri Sv. Križu nad Mariborom. Dekliške Marijine družbe mariborske dekanije na levem br. Drave priredijo dne 22. t. m. na praznik presv. Trojice majniški izlet k Sv. Križu nad Mariborom, kjer se vrši dekliski shod obmejnih Slovencev. Ker je posebno ob meji potrebno, da varujemo vero sveto in materino govorico, zato vabimo vse v okrožju Sv. Križa bivajoče slovenske mladenke in njihove matere na dekliski shod dne 22. maja. Shod se vrši po tem le redu: Predpoldne ob 10. uri pridiga, potem slovesna sv. maša, med sv. mašo skupno sv. obhajilo in poklonitev majniški Kraljici.

Popoldne shod pri g. Gašparju Dobaj, kjer nas bodo križevska dekleta razvedrila z lepo igro »Časica kave« in mičnimi pesmicami. Na shodu bo govoril odposlanec S. K. S. Z. iz Maribora. Tudi mladenke posameznih Marijinih družb pozivljamo, da bi se oglasile k besedi. Ob 3. uri kratek nagovor v cerkvi za slovo in potem večernice s petimi litanijami.

Iz Brežic. »Naš Dom« vedno prinaša vesele novice, kako se giblje slovenska mladina v naših izobraževalnih društvih. Samo o nas se do sedaj še ni nič slišalo; zato blagovolite sprejeti, gosp. urednik, te moje skromne vrstice. Pred enim letom smo sicer ustanovili »Kat. slov. izobraževalno društvo«; samo našim fantom je ljubša zabava po zakonitih nem-

škutarskih beznicah. O nesrečna zabava — v pijanosti! Mi, ki se zavedamo svoje narodnosti ter se ne sramujemo, da smo člani izobraževalnega društva, zelo pridno beremo: prebrali smo namreč v preteklem letu blizu 600 knjig; udeležujemo se raznih poučnih predavanj in se urimo v raznih gledaliških igrah, katerih je bilo do sedaj že šest. Dekleta imajo pevski zbor, kjer se vsako nedeljo marljivo vadijo. Enkrat so nam že tudi zapele šaljivo pesmico k sklepu gledališke predstave. Drugega kaj posebnega do sedaj še nismo storili. Nimamo še ne dekliske ne mladeniške zveze. A v kratkem upam, da ju bomo ustanovili. Tudi obrambni odsek nameravamo ustanoviti. Kaj imeniten tekmeč, liberalnemu »Sokolu«, bi bil »Orel«. Pa vse bo še sčasoma pri nas oživel, da se nam ne bo treba sramovati pred našimi tovariši po celi slovenski domovini.

Takrat bomo gotovo, pri Tebi, ljubi »Naš Dom«, še tudi mi dobili kakšen kotiček za naša poročila. Posavčan.

Mladeniško gibanje v Rožu na Koroškem. Iz Koroškega ste g. urednik, gotovo še le kaj malega sprejeli o mladeniškem gibanju in si boste tudi lahko mislili — da je pri nas na Koroškem že vse mrtvo! — V enem oziru boste imeli prav! Toda vse tako črno videti — ni treba — kakor navidezno izgleda! Tudi pri nas se je začela vzbujati mladina, posebno v zadnjem času v lepem Rožu, kjer se sedaj bije najhujši boj za obstanek celemu Slovenstvu. V Svečah v Rožu izobraževalno društvo »Kočna« izvrstno deluje. Ustanovljena dne 29. avg. 1909 ima sedaj 125 udov, tamburaški zbor s 15 člani, dve knjižnici, eno javno z 360 knjigami za ljudstvo in eno zasebno — mladinsko z 150 za mladino in šolarje. »Čebelica« je imela po polletnem delovanju že do 1000 K prometa. Postavil se je tudi društveni oder, ki je najlepši v celem Rožu. Do zdaj se je igralo štirikrat. Na »Kristusov vnebohode« dne 5. maja so uprizorila domača dekleta igro »Lurška pastirica«, ki je ogromno množico ljudi, nad 300, naravnost očarala. V okrilju tega društva se na tihem in brez hrupa dela pridno tudi za »Mladeniško zvezo«. Mariborska »Straža« od dne 26. aprila t. l. je že prinesla kratko poročilo o zaupnem sestanku v svrhu ustanovitve mladeniške zveze. Bila je tedaj zbrana sicer le majna četa — do 25 fantov — pa je bila ta tembolj navdušena. V kratkem mislimo že napraviti ustanovni shod in potem še le se bo začelo pravo življenje. Nekaj bi še omenil, kar bo mogoče tudi druge zanimalo, oziroma naj drugi tudi posnemajo, namreč, da se je na zaupnem sestanku sklenilo, da bode, kakor hitro bo »Mladeniška zveza« ustanovljena »Naš Dom« zvezino glasilo, ki bode obvezno za vsakega mladeniča. Mladeniči, fantje iz Roža, vam še bije srce za vero in svobodo, za izobrazbo in poštenost, za mil slovenski rod in domačo grudo — vsi na plan! Neustrašeno oklenite se naše bodoče »Zveze«, da bode vas mogočna četa v ponos in čast vsem prijateljem in v strah nasprotnikom.

Trgovina tiskarne sv. Cirila

MARIBOR, Koroška cesta šte. 5

je otvorila na novo prodajo papirja, pisalnih, risalnih in šolskih potrebščin ter priporoča posebno :

kancelijski, konceptni, pismeni,
dokumentni, ministrski, ovitni
in barvani papir

svinčnike

peresa

peresnike

radirke

kamenčke

tablice

gobice

črnilo

Trgovske knjige

v vseh velikostih črtane, z eno
ali dvema kolonoma, v papir,
platno, gradl ali pol usnje vezane.

Odjemalne knjižice

po raznih cenah.

Papirnaté vreče vseh ve-
likosti
po ori-
ginalnih tovarnih cenah.

Štambilje

pečatnike vignete, (Siegelmarken)
za urade in privatne izvršujejo
se v najkrajšem času.

Scileni papir v vseh barvah

Pismeni papir v kasetah
in mapah, razglednice.
Zavitke za urade v vseh
velikostih, zalepke.

Trgovci in preprodajalci
imajo en gros-cene. Priznano
dobro blago. Solidna in
točna postrežba.

Knjižice :

   Marija naj živi!

Društvo Mariji v zadoščenje

se dobivajo vezane po 40 h s poštnino pri „Glasnikovem“ uredništvu
na Črni gori pri Ptuj.

Uredniški pogovor.

Ravnokar se je v Ljubljani ustanovilo društvo »Slovenska Straža«, ki bo svoje delovanje raztegnilo na vse slovenske pokrajine v naši državni polovici. Kaj pa hoče to društvo? Na Slovenskem imamo mnogo krajev, ki se imenujejo Straže. To spominja na starodavne čase, ko so Turki in drugi sovražniki napadali naše kraje. Takrat so morali biti ljudje vedno pripravljeni na sovražni napad. Na visokih gričih so morali imeti vedno pripravljene kupe suhljadi in slame. Če se je sovražnik prikazal v deželi, so jih hitro zažgali; po dnevu slamo in dračje, da je gosti dim naznanil nevarnost, ponoči pa suha drva, da je svetel plamen daleč okoli opozoril ljudi na sovražnika. Od griča do griča je ogenj naznanjal, da je domovina v nevarnosti.

Turški časi so sicer minoli, a prišel je drug sovražnik, v marsikaterem oziru še hujši kakor Turki. Nemci in nemškutarji so napravili lopovski načrt: Slovence zatreti! Vzeti nam hočejo: 1) zaklad sv. vere in naše kraje poluteraniti, oziroma razkristjaniti, 2) zatreti hočejo naš jezik, naše kraje ponemčiti in nemštvo razširiti do jadranskega morja, 3) pregnati hočejo iz domače grude Slovence, naj gredo s trebuhom za kruhom po svetu. To je naravnost lopovsko. Ptica brani svoje gnezdo in svoje mladiče proti jastrebom in mi bi naj ne branili svojih najdražjih svetinj? Kakor ob turških časih, naj vzplamtijo kresovi po naših hribih in dolinah, ti kresovi naj bodo naša srca in naša društva, ki si naj takoj napravijo obrambne odseke, kakor je že bilo lani sklenjeno na velikem občnem zboru krščansko-socijalne zveze v Ljubljani. Središče vsega obrambnega dela pa bo novo društvo »Slovenska Straža.«

Mladeniči in mladenke! Koliko ste doslej po nepotrebnem znosili denarja nemčurskim trgovcem in krčmarjem. Pritrgajte si zanaprej nekaj pri pitju, tobaku, gizdavi obleki in darujte na oltar ljubljene domovine.

Voditeljem naših društev priporočamo, da prirejajo predavanja o nevarnosti, ki nam preti, o važnosti naše obrambe, o vražjih naklepih nadutega nemštva. Naše dopisnike pa prosimo, da nam poročajo, kaj se je kje ukrenilo v tem oziru, kakor tudi, kaj počenjajo nasprotniki v tem ali onem kraju.

Sovražni razbojnik je v deželi, junaki na noge!

»Ob mejah slovenskih kresovi gore,

In plamen visoko se dviga;

Od bratov obupa se klici glasé:

Domovne sovrag nam požiga.«

Urednik.